

HAMOKED
CENTER FOR
THE DEFENCE OF
THE INDIVIDUAL

המוקד להגנת הפרט

مركز الدفاع عن الفرد

רחוב אבו עוביידה 4
ירושלים 97200
טל. 02.6283555
פיקס. 02.6276317

شارع أبو عبيده 4
القدس 97200
هاتف. 02. 6283555
فاكس. 02. 6276317

mail@hamoked.org.il
www.hamoked.org.il

HUMAN RIGHTS
ישראל ישראל
ISRAEL

PHYSICIANS FOR **רופאים**
לזכויות אדם **لحقوق الإنسان**

תאריך: 30.03.2020
בתשובה נא לציין: 31300

במייל sar@mops.gov.il

לכבוד
ח"כ גלעד ארדן
השר לביטחון פנים

א.נ.

הנדון:

בקשה לנקיטה בצעדים מידיים לצורך מניעת התפשטות מגפת הקורונה
בקרב כלואים המסווגים כביטחוניים
סימוכין: מכתבכם אע-20-97-אס מיום 19.3.2020
מכתבנו מיום 22.3.2020

1. המוקד להגנת הפרט (להלן: **המוקד**) הוא ארגון זכויות אדם, אשר מזה שנים רבות מטפל בנושא של שמירת זכויותיהם של האסירים הפלסטינים הכלואים בבתי הסוהר בישראל.
2. במסגרת זו, עוקב המוקד אחר השינויים במדיניות שירות בתי הסוהר על רקע התפשטות נגיף הקורונה החדש.
3. ביום 19.3.2020 נשלחה הפנייה שבסימוכין, פנייה משותפת של מספר ארגוני זכויות אדם, ביניהם המוקד, בקריאה לצמצום אוכלוסיית הכלואים לאור התפרצות מגפת הקורונה בישראל.
4. ברוח אותה פנייה נשלחה פנייה נוספת על ידינו במסגרתה התבקשת, באופן בהול, לבחון את השימוש בכלי של קיצור מינהלי הקבוע בסעיף 68(ג) לפקודת בתי הסוהר, באמצעות קביעת תקן כליאה נמוך מהנהוג, ומותאם למצב הנוכחי, לשם הבטחת בריאותם של כלל הכלואים, וכדי להפחית מהסיכון הגבוה בהידבקות שבתוך מתקני הכליאה.
5. למרבה הצער, פניות אלו, על אף דחיפותן, טרם קיבלו מענה.
6. לאחרונה פורסמו תקנות חדשות: תקנות שעת חירום (נגיף הקורונה החדש)

המוקד מודה למאות האנשים והגופים בישראל ובעולם התומכים בפעילותו. עיקר המימון מקורו בישויות מדיניות זרות.

Founded by Dr. Lotte Salzberger
Registered Association

מיסודה של ד"ר לוטה זלצברגר
עמותה רשומה

اسسته دلوطة زلتسبرغر -
مكتب الشكاوي - جمعية مسجلة

(חופשה מיוחדת לאסיר), התש"ף-2020, (להלן: **התקנות**). במסגרת התקנות הוחלט להעניק סמכות לנציב או סוהר בדרגת גונדר שיסמיכו לכך, להחליט על שחרורם של כלואים, אשר תקופת מאסרם אינה עולה על 4 שנים, ויתרת מאסרם עד למועד שחרורם המינהלי לפי סעיף 68(גא), אינה עולה על שלושים ימים ביום היציאה לחופשה.

7. התקנות יופעלו גם אם לא עלתה תפוסת האסירים על תקן הכליאה, וזאת לתקופה של שלושים יום לפני מועד שחרורם המינהלי. תקנות אלו מחריגות את כלל הכלואים המסווגים כביטחוניים, כמקשה אחת.

8. למרבה הצער, הצעדים הננקטים זועקים אפליה, וההרגתם של כלואים המסווגים כביטחוניים אינה נקייה מטענות של שרירותיות וחוסר תום לב.

9. כך למשל, בזמן שמספר לא מבוטל של כלואים המסווגים כביטחוניים היה אמור להשתחרר זה מכבר מכוח סעיף 68ג, שבשלב זה אינו מופעל מכיון שתפוסת האסירים לא עלתה על תקן הכליאה, שאינו מותאם כאמור לתקופת משבר הקורונה, כלואים פליליים מקבלים את הקיצור המינהלי מכוח סעיף 68ג, ובנוסף אליו שחרור מוקדם של שלושים יום.

10. אין חולק, כי צמצום מספר הכלואים הינו הכרחי לצורך הפחתת הצפיפות באגפים השונים, כאשר הדבר עשוי להעמיד לרשות שב"ס יותר מקומות שבהם יהיה ניתן להחזיק כלואים בבידוד ככל שיהיה צורך בכך. כמו כן, צעד זה שומר על בריאותם של הכלואים הצפויים להשתחרר, ומשחרר את שב"ס מלשאת באחריות לגבי בריאותם ושלומם.

11. כפי שהסיווג הביטחוני לא היווה שיקול לצורך קביעת שטח המחיה לאסיר בזמני שיגרה, כך גם צריך להיות לגבי קביעת שטח מחייה מותאם למשבר הקורונה. סעיף 11(ב) לפקודת בתי הסוהר קובעת כי **"אסיר יוחזק בתנאים הולמים שלא יהיה בהם כדי לפגוע בבריאותו ובכבודו"**.

12. החובה לספק תנאים הולמים היא כלפי כולם, והיא ניתנת במסגרת פקודת בתי הסוהר שאינה מכירה בסיווג של כלואים ביטחוניים, אשר נעשה מכוח הוראה אדמיניסטרטיבית.

13. מ"דו"ח הסניגוריה הציבורית בדבר תנאי המעצר והמאסר בשנים 2018-

2017", עלה כי בעיית הצפיפות ניכרת ביתר שאת בבתי הסוהר בהם שוהים אסירים שהורשעו בעבירות ביטחוניות. מסיבה זו, הדו"ח עמד על הבעייתיות שבהחרגת כלואים ביטחוניים מההסדרים הנקטים לצורך הרחבת שטח המחיה, וזאת בעיקר לאור תחולת פסק הדין על אוכלוסיית האסירים בכללותה.

14. דברים אלה נאמרו בזמני שיגרה ועוד לפני שמישהו צפה התפרצות המגפה, המחייבת ריחוק חברתי מעבר למקובל. כך שאם סעיף 2(ח) לתקנות בתי הסוהר קבע כי שטח המחיה הממוצע לאסיר לא יפחת מארבעה מטרים רבועים וחצי בזמן שיגרה, שטח המחיה הממוצע צריך לעמוד על מספר גבוה יותר לאור התפשטות המגפה.

15. הוראות חוקיות וקביעות סטנדרטים מסתמכים בין היתר על השכל הישר וניסיון החיים. אם בזמן שגרה נקבע ששטח המחיה בא להבטיח אחת מזכויות היסוד הבסיסיות המאפשרת תנאי חיים הולמים, לא כל שכן כעת החיים מציבים בפנינו מצב חדש ושטח המחיה הוא זה שיבטיח את בריאותם ואת חייהם הן של הכלואים והן של כל מי שמסובב אותם.

16. דברים אלה נאמרים לאור העובדה שבתי כלא הם מקומות פגיעים בעיקר בשל הצפיפות ותנאי הכליאה והימצאותן של קבוצות סיכון בתוכם. בהודעה שנמסרה לאחרונה על ידך לתקשורת, הכרת בעובדה זו: "בתי הכלא הם המקום הפגיע והרגיש ביותר להתפשטות הנגיף..."¹.

17. לא למותר לציין, כי במדינות רבות בעולם ננקטים צעדים רציניים למען צמצום מספר הכלואים במתקני הכליאה השונים. בשעות הבוקר פרסמה הוועדה האירופאית למניעת עינויים מסמך עקרונית להתמודדות עם אנשים הנתונים במשמורת בהקשר התפשטות מגפת הקורונה. בין יתר הדברים, הדגישה הוועדה את החשיבות שבשימוש בכלי של שחרור מוקדם.

18. ביום 27.3.2020 הנציב העליון של האו"ם לזכויות האדם וארגון הבריאות העולמי פירסמו מדריך להתמודדות עם אנשים במשמורת בזמן התפשטות

¹ <https://www.ynet.co.il/articles/0,7340,L-5702671,00.html>

הקורונה.

19. בין יתר הצעדים המוצעים, הארגונים הדגישו את בחינת האפשרות להביא לשחרורם של קבוצות מסוימות כמו ילדים, אנשים עם בעיות רפואיות מורכבות, אנשים שהתקרב מועד שחרורם ואנשים שהורשעו בגין עבירות קלות.
20. כמו כן, הדגישו הארגונים את החשיבות הטמונה בשחרורם של אנשים המוחזקים במעצר שרירותי, בשל כך שהשלכות הפגיעה השרירותית בחירותם מחריפות נוכח מצב החירום ועשויה להביא לפגיעה בחייהם במצב הנוכחי.
21. נכון לתחילת חודש מרץ מוחזקים בבתי הכלא הישראליים 4,626 כלואים המסווגים כביטחוניים. כאמור, מדובר בקבוצה גדולה המוחזקת בתנאי צפיפות חריגים מהרגיל, כשבניהם כמאתיים קטינים, ומספר לא מבוטל של מבוגרים מעל גיל 60, ושל אנשים עם בעיות רפואיות כרוניות, תכונות שמציבות אותם בקבוצת סיכון גבוהה לחלות בנגיף. כמו כן, נכון ליום 8.3.2020, מוחזקים כ-437 עצורים מינהליים תחת אותו סיווג.
22. מבלי להפחית מחשיבות כל הצעדים שהוצעו במסגרת הפנייה המשותפת של כלל הארגונים מיום 19.3.2020, אנו פונים אליך ומדגישים את החשיבות בהפעלת הכלי של שחרור מינהלי באופן מיידי, וגם קביעת מנגנון המאפשר שחרורם של אסירים המשתייכים לקבוצות הנ"ל.
23. נקיטת צעדים מסוג זה, ובהתאם לקווים המנחים של נציבות האו"ם וארגון הבריאות העולמי, עשויים להביא לצמצום משמעותי באוכלוסיית כלל הכלואים, ומבלי להחריג קבוצות הסיכון המשמעותיות, קרי הביטחוניים, דבר שעשוי להציל נפשותיהם של האסירים, אך גם של כלל הציבור שעשוי להזדקק חלילה לשירותי בריאות במקומם.
24. אודה על טיפולכם הענייני והמהיר.

בכבוד רב,
נדיה דקה, עו"ד ענת ליטווין, רופאים לזכויות אדם

העתק:

גונדר אשר וקנין, מ"מ נציבת שירות בתי הסוהר, פקס: 089193800
עו"ד יוכי גניסין, יועמ"ש שב"ס, פקס: 089193840